

Rikard Jorgovanić

Izabrane pjesme

SADRŽAJ

MOLBA	4
SVETOKRILAC	5
DOMOVINI	6
ODGOVOR	7
NOĆ	8
MOJA PJESMA	9
NI OTKUDA NI KAKO	10
MLETAČKE ELEGIJE	11
I GONDOLIJERI	11
II RIVA DEGLI SCHIAVONI	12
III SALA DEL MAGGIOR CONSIGLIO	13
IV FIORAJI	14
V NA GONDOLI	15
VI PONOĆ NA PIAZZI SAN MARCO	16
SPOMINJANJE	17
NA PRAGU	18
NOĆNA ŠETNJA	19
MOJOJ PERI	21
U SJENI PAOME...	23
JA PUSTIH MISO...	25
ANĎEOSKA SUZO!	26
PROROK	27
ŽALOST	28
NA RIJECI	29
U SUMRAČJU	30
JOŠ JEDAN ČAS	31
DRVO LJUBAVI	32
NA SJEVERU IL JUGU?	33
SA PROZORA	34
U TIHOJ DRIJEMAJUĆOJ NOĆI	36

Rikard Jorgovanić: Izabrane pjesme

UMINULI STE... _____	38
JA SNIVAH... _____	39
ISPOD LIPE _____	40
USPOMENE _____	41
SUZA _____	42
NA PAROBRODU _____	43
SMRT _____	44
RJEČNIK _____	45
ABECEDNI POPIS PJESAMA _____	46

MOLBA

Oj, zovni, dušo, zovni me još jednom!
Toliko mi je slatka radost čuti
Izustit ime usnicom ti mednom,
Daj zovni, zovni! - ma i tisuć puti.

Dozivali me često - nikad tako!
Sa prezirom su mene spominjali,
I kad su zvali - zvali su u pako,
A s imenom i mene proklinjali.

Tek jedne su me usne milo zvale,
Al zamrle su za me dugo veće;
I majčine su milkom odisale,
Al majčicu već krije grobno cvijeće...

Siroče ostadoh u svijetu tada,
Ko izgubljeno dijete usred tame:
Bar, dušo, ti spomeni mene kada,
Da znadem, da još netko mari za me!

1873.

SVETOKRILAC

Zamučalo je sve pod velom tajnim
Utješilice noći - na tihoci,
Po nebu bliješte zvijezde licem sjajnim,
I raduju se vjernoj majci - noći.

A ona slazeć s neba smiva suze
Sa blijeda lica teških nesretnika,
I tiša jade, što im srca uze,
I zastire im lica - tužna lika...

Za tihom noći svetokrilac slijedi,
Ko blagoslov za molitvom dočedom,
I utjehu u bolna srca cijedi,
Zamjenjujuć im zdvojnost nadom svetom.

Iz praha digoh oči suzne k njemu,
I tad razakrih pred njim srce svoje,
I dušom mu istužih bolu nijemu:
Ah, gleđi, čisto vrelo, jade moje!

Za časak čuh ga slijetat zujnim letom,
Gdje nad srce se moje nadvi lako:
Sve slasti, raj i nebo ćutih netom...
Al kada prhnu, vidjeh, da je plako!

1873.

DOMOVINI

Baš svagda spominjuć te, majko moja,
Od boli planem i od nepokoja,
I tužno mi je, plakat mi se hoće
Rad nesreće ti i rad tuđe zloće.
A radujem se ipak pored sjete,
Da Hrvat jesam, da sam tvoje dijete.

Imade l' gdje domovine ovake,
Što tolike je rodila junake,
Kraj rana samrtnih i ljutih strava
I svježā ostala i tako zdrava,
Uz nevolju i drugih jada trista
Ovako sveta, sjajna i prečista?

Miroljubnu na Tebe, majko sveta,
Navalila je đavla divlja četa,
I rukom krvavom i rukom blatnom
Za krunom posegla ti glave zlatnom,
I ubojničkim mačem svrgla nato
Tvoj plašt, tvoj kraljevski, u crno blato.

U bijesu svome, usred zlobe svoje,
Razlomila napola žezlo tvoje,
Što gore jošte, - lažju i obmance
U ropske sinove ti spela lance. -
No ne plač, ne plač, mila moja mati,
I porobljena ti ćeš suncem sjati!

Uzvišena ti miso kruni glavu,
Neporočna ti prošlost vije slavu;
Iz krvi slavno propalih sinova
U grimizan ćeš plašt se zaodjet s nova,
I žezlo će se vratit skorog goda:
A žezlo to će tvoja bit sloboda! -

1874.

ODGOVOR

Ti pitaš, zašto šutim poput groba,
Iz kojega tek jeka šumna zbori,
Ah, pitat nemoj, šutit ćemo oba,
Ta jadi golemi su odgovori!

Jer znaj, da tebi u kojegod doba
Tu ranu raskrijem, što mene mori,
Ko groze svog bi lecnula se roba
I kliknula: "A tko ti ranu stvori?"

Al na to nikad odgovorit neću.
Nek odgovor i rana bude tajna
Sve dotle, dok ne kucne ura skrajna;

Jer ničim neću mutit tvoju sreću,
Jer da ti zdvojan odgovorim kada:
Zamučala bi čudom, blijedeć s jada...

1874.

NOĆ

Kud okom gledam - slušam uhom
U pokoju sve leži gluhom.
Nit šušti listić, niti poje
Slavuljak tužne pjesni svoje,
Sred ružinoga cvijeta čista
Draguljasta se rosa blista,
Al nema pčele, nit leptira,
Da krilima ju krasnim dira,
Nit čovjeka nit zvijer nij' moći
U otajstvenoj čuti noći.

Kud okom gledam - slušam uhom
U pokoju sve leži gluhom.
Svud znaci noći razastrti
I udarili pečat smrti,
Pa svijet se netom čini cijeli
Ko mrtvac da je posto veli,
I zvijezde - gledeć se neba nice
Ko sitne da su voštanice,
I turobnoga mjesec lika
Da svjetiljka je pokojnika...

1874.

MOJA PJESMA

Ko sakrivena čista česma,
Ko dašak cvijeta mi je pjesma,
Tvoj neviđeni slaveć čar;
Ni nježne ruke dodiraja,
Ni cjelova ni zagrljaja
Ne žudi dostići u dar.

Tek zvukom želi biti malo
Čarova tvojih ogledalo
I nečuvena nikim proć; -
Ko zvijezda, koja planu netom
Obasjana sunaca svijetom,
Da planuv, - propada u noć. -

1874.

NI OTKUDA NI KAKO

Ni otkuda ni kako,
Ja toga ne znam reć,
Doletjela je ljubav
I na srce će leć,
Kad mišljah, da ja nikad,
Ah, ljubiti neću već.

Ko zrnce pade ona
U pustoš srca mog,
Što skinuo ga vjetar
Od stabla njegovog
I bacio na hridi
Kog grada propalog.

Ko suza pade ona,
Što anđeo ju svet
Od samilosti proli
Na jada puni svijet,
uz pelin ne bi l' možda
Koj' nježni niko cvijet.

1874. (Vijenac, 2. IV 1881)

MLETAČKE ELEGIJE

I GONDOLIJERI

Po moru pali davno mraci noći,
Al ono neumorno jošte vrije,
Venecija zašuće, kanda snije
O nekadanjem veličju i moći.

Na obali slavenskoj gondole se
Odavno smirile ko umorene,
Al kakove se na njih miču sjene?
Žestoke im se oči vatrom krijese.

Ta to su gondolijeri mrki stali,
Na pjevanje tuj sabrali se oni;
Čuj!... slatko kor skladnoglasni već zvoni
I lijega se daleko međ kanali.

"Venecijo! valova biser čarni,
U cijelom tebi svijetu nema ravna,
Venecijo! ti zaručnice slavna
Cjelova morskih, vazda tebi harnih."

Pod velim stupom lava mletačkoga
Sav poderan i bijedan starac sjedi,
Na palaču duždeva zdvojno gleda,
Duždevanja se sjetiv djeda svoga. - -

19. IX 1875.

II
RIVA DEGLI SCHIAVONI

Tuj su djedi pristajali moji
Još u doba slavlja hrvatskoga,
Srce drhće, kano da se boji,
Jeli vrijedna, da tud stupa noga.

Vidim lađe ponosne i lake,
Nakrcane dari domovine,
Vidim vitom jarbolu s visine
Igrat stijeg slobode - slavlja znake.

A na brodu pjeva momčad mlada
Krasne pjesme hrvatskih junaka,
U oku im ponosna je zraka,
U srcu veselje, bujna nada.

Lijepo bilo, još se spominjalo,
Deder, roblje, gdje su tvoje pjesme?
Ovdje Hrvat više pjevat ne sme,
Teškimi ga lanci okovalo.

Vidim ondje brodić pristajati -
Nema na njem jarbola ni stijega,
Nit se s njega naša pjesan lijega -
Sinci te se stide, jadna mati...!

Oj vi suze, navrite na oči,
Škropite djedova svete stope,
Kuda djed se nekoć slavan pope,
Unučad se sirotanom koči!

19. IX 1875.

III

SALA DEL MAGGIOR CONSIGLIO

Obađoh salu velikoga vijeća,
Snebiven gledah urese i slike,
Svjedoke silne nekadašnje dike,
Dok Mlečanom služaše bojna sreća.

Što vidim ondjeka na lijevoj stijeni?
Oj, crna slika? Zadrani se
Pod jaram mletački to skučili se
I klecaju od straha zarobljeni.

Oj, da su meni Samsonove ruke,
Za vrata palaču bih uhvatio,
I stresao njome, dok se ne bi dio
Sramote naše survao do luke.

Nu čemu tresti? U zaborav - raci,
U propasti Mletaka drijema slava,
Dok tamo dalje preko morskih splava
K slobodi plove hrvatski junaci!

26. IX 1875.

IV
FIORAJI¹

Ah, daj mi mira, Fioraja,
Ah, Fioraja, daj mi mira,
Traž' drugoga si kavalira,
Tvoj pogled mene ne obaja.

Vidjevam na tvom licu trage
Žestokih izgorjelih strasti,
Što pečat ruga silnom vlasti
Pečatale na crte drage.

Na licu osjeti cjelova
Možebit više za svog vijeka,
I usnica rujna, meka -
Neg trgov lijće golubova.

Bjež' rukom! neću cvijetke ote,
Ta ruka grčila jednako
Plemića i fakina lako -
Na logu bestidne sramote...

Ah, daj mi mira, Fioraja,
Ah, Fioraja, daj mi mira,
Traž' drugoga si kavalira,
Al da ti duša još ne zdvaja?

26. IX 1875.

¹ Djevojka koja prodaje cvijeće

V
NA GONDOLI

Sunce jasno, dođi amo,
Noć je tiha, sad je čas,
Gondolica crna tamo
Oboje ti čeka nas.

Na nebu se zvijezde krijese,
I zapušten stoji žal,
Ajde, dušo, da ponese
Vesele nas zelen val.

Gondolijer će zastrt lađu,
Sami ćemo biti tuj,
Da nas strave ne obađu; -
Amor zove... čuj te čuj!...

Svuda tmina i tišina,
Kao da je svemu kraj,
Ah, te oči, ta žestina
I venerski zagrljaj...!

3. X 1875.

VI
PONOĆ NA PIAZZI SAN MARCO

Ukočenom na orologiju rukom
Junaci željezni baš dižu kladâ,
Gromoglasnim sa orologija zvukom
Zajeći mukla ponoć uprav sada.

Po trgu Markovom ko mravlja jato
Komešaju se sinci svih plemena,
Tuj sjeverno se sija ljupko zlato
Uz crnku juga mramornih ramena.

Sve vrsti jezika tu čuješ glasno
Žumorit, jezik slavski i germanski,
Al najljepše se iz te buke jasno
Ozvanja slatki jezik talijanski.

Naoko trga pod arkadami se
Ljepote šeću, razigrane bujno,
Iza njih krasnici požurili se,
Te uzdišu od tajne boli nujno.

Moguće li je? iz te sjajne svite
Dvije oči susrele me rijetka sjaja,
Dvije modre vidim - premda velom skrite -
Ko ljubičice hrvatskijeh gaja!

3. X 1875.

SPOMINJANJE

Od umora zamro je svijet,
Sve tiho, tiho sni;
O slavlji sniva ružin cvijet,
A ja o Mariji.

Njen slatkočujno nujan glas
Napominje mi san
U ovaj kasni noćni čas; -
I ja sam žalostan.

Milote suzu vidim proć
Niz blijedi obraz njen,
I vjerovat mi nije moć,
Da sam zaboravljen.

1875.

NA PRAGU

Na pragu stojim tvoje sobe,
Al ne usuđujem se ući,
U sobi nešto slatko miri
I zvone zvuci zamirujući.

Ne gledajući te vidim tebe
Kod glasovira sjedit nujnu,
I ručicama skladat pjesan
Žalobitu i slatkočujnu.

Sve nježnije i tiše zvuci
Daleko u dalj tamnu hrle,
I čujem, gdje ti krila duše
Žestokom strašću nekog grle.

1875.

NOĆNA ŠETNJA

Na polje se tmina slegla, noć je kasna,
Neće san na moje oči, iz kojih se
Suze gube med uzglavlja. Ti si krasna
Meni na pameti. U nebesâ vise
Zalijeće se misao mi preko magla,
Žalosna si ondje traži zvijezdu svoju,
Ne bi l' našla utjehe u zdvojnomoj boju, -
Jedva što se podigla, već pada naglo
I u more boli uroni duboko...
Kud je prve jarosti žestoki soko?

Skočim s kreveta i pođem u mrak noći.
Ulice zanimile, ni da bi itko
Smetao mi naglo koracanje. Proći
Tek će gladan pas uza me - drugi nitko.
Šišmiš prši oko pustih svjetiljaka,
Kao crna miso oko duše moje...
Mračan, zamišljen do kuće dođem tvoje:
Gledam gore, tiha je ko stoljet-raka
Što jednako krije kraljicu i roba.
Oh, da jedna raka nas sakriva oba!

Nu što vidim? Izmed zastora se jedan
Trag žalostivo u tminu gubi
Baš iz tvoje sobe. Ah, koliko vrijedan
Meni! Miso mi ga hvata, grli, ljubi.
Namah mi je laglje. Kao da je duša
Pritomna tuj pokojne odavno majke
I da šapće drijemnim glasom mile bajke,
I da moje uzdisaje tiho sluša,
Da mi hladnom rukom gladi vruće čelo
I da blagoslivlje tebe, čedo bijelo.

Već se miso za tračak uhvatila,
Brža ptice po njem gore leti;
K tvojoj postelji ju nose hrla krila,
Već je kod nje, već te krasnu vilu speti,
Gdje na logu slasti tihi sanak sniješ,
Rajske oči sklopiv, zakritih ramena,
Smiriv raskoš-grudi, nježno umorena,
Gdje nad divno čelo oble ruke viješ,

Rikard Jorgovanić: Izabrane pjesme

I gdje koralj-usnice ti razaznava,
Ondje ostaje, te se sretna zaljuljava.

Snivaj slatko, snivaj... šapće ona njima...
Vidjela u svojih sanjah rajske bašte,
Kuda šeću anđeli i nesretnima
Viju vijence, da ih minu boli tašte!
Tebi dali krila, da se vineš živa
Preko sviju zvijezda dalje sve onamo,
Gdje vjekovita se sreća znade samo,
Gdje vjekovita se ljubav tek uživa!
Tako stajah dugo još, bez misli, mamen,
Dokle ne klonuh na tvrd i hladan kamen.

1875. (Vijenac, 29. I 1881)

MOJOJ PERI

Tko tebe jednom vidi, pa da dvoji
Jel' modro ili crno oko jače?
Sva raskoš nebeska u jednoj boji
Upisana u tvom oku stoji -
U modrom, rad kojeg mi srce plače.

Tko vidi tvoje neumrlo tijelo
Obasuto krasotom svega svijeta,
Ko labudovo krilo sjajno, bijelo,
Zaodjeto u nevinosti velo,
Taj klecajući strahom tebe sreća.

Dopusti, božice života moga,
Jedared da ti kažem moje sanje,
Prem znadem, da do vječnog čara tvoga
Doseći neću do nedosežnoga,
Od Serafa da pjevam čišće, tanje.

Kad tebe divnu prvi puta zgledah,
Mah osjetih u srcu slatke rane
I pogled tvoj - koj prispodabljat ne da,
I posmjeh tvoj, pun ljubavnoga meda,
U istočne me prenije đulistane.

Dalekoj u daljini sjajni dvori,
Iza njih silni vrši Himalaje,
Na nebu sunce kao vatra gori,
A nad tebe se čempresi i bori
U zaklonište grle na sve kraje.

A ti sa sjajnog truna od dragulja
Sa prezirućim okom gledaš doli,
Gdje poklonika carskih cijela rulja
I tamjanom i mirisom od ulja
Neprocvaćelih ruža tebe moli.

Ti jedno samo slovo - oni nice,
Ti jednu riječ - a oni zemlju ljube,
Ti jedan mig - a oni dignuv lice
Za jatagani grabe strelimice,
Da za te život svoj i mladost gube.

Rikard Jorgovanić: Izabrane pjesme

Nu lude šale! Ti se nježno smiješ,
Ko trijezno ozbilje sred bujna pira,
Žestoke oči ručicama kriješ,
Golubicom se iznad mene viješ,
Noseći meni vijenac vanjskog mira.

1876.

U SJENI PAOME...

(odlomak)

Počivah umoran u sjeni pôme
Dugoliste, a na oazi cvjetnoj
Beskrajne, puste Sahare. Nada mnom
Plovljaše veleban i sjajan mjesec;
I ljeskao se pijesak poput zvijezda
I zvijezde trnule ko plahe sluge
Pred mjesečevim dostojanstvom. Tiho
Bijaše svuda. Pôme list široki
Kadikad plaho se zanjihnu, rećbi
Turobita ga dirnu krilom duša
U pijesku propalih tu karavana.
Al čujte! Ne bjeh sam. Ta otkuda bih
Zabludio u ovu strašnu pustoš
Osamljen, nepraćen? Uza me bila,
Na moje rame naslonivši glavu,
Ah, ona, koju ljudi nazivlju
Golubicom nada sve golubove, -
Ja pako kraljicom života moga.
Ko bijeli mramor sjalo joj se lice,
Ko labudova krila dizale se
Lagano njene grudi. Poput noći
Na očice joj trepavice pale...
I dugo, dugo motrih je u žudnji,
Ta budu li se skoro podignule,
Da sinu zlatom sunca usred noći.

Nu zalud čekah, dok mi ne dotuži
Te plahim glasom ne prozborim tiho:
Strahovita je noć, kad zastre mrakom
Taj bujni svijet; pod njenim crnim krilom
Zašute zvijer i čovjek, i bilina zamre,
Odvraćujući svoj cvijet od njenog oka!
No groza, strah i zlodjela se dižu
Opačinami kaljajući zemlju,
Da zastenje i proplače na vrela...
Još strašnije je, dušo, kad se noć
Na ljudsko srce sleže, tada puca
I na pukotine provali rujna krvca.
O, ne znaš ti, pa otkud bi i znala
Kolika tuga na srce mi pala!
Da rijeka Nil se prometne u guju,
A da ju opkole sve strelice

Rikard Jorgovanić: Izabrane pjesme

Krvožedne Beduina, pa da
Beskrajna ova guja stiskat stane
Te grudi likom tvojim ispunjene,
Bol grozniju još ne bi osjećale.
O, sini, sini! blagim tvojim okom,
Već puca srce, krvca teče tokom,
Pa ne sineš li brzo blagim trakom -
Ljepote tvoje hram će propast mrakom...

1876.

JA PUSTIH MISO...

Ja pustih miso, neka svijetom pođe,
Ko Noe golupče iz lađe,
I brzo moja miso natrag dođe,
Al spasa masline ne nađe.

Zapitah ju: Daj pričaj, moje dijete,
Da l' ima nade, da će cvijeće
Slobode, istine i pravde svete
Jedared procvast - ili neće?

Al žalosno mi misao odvrati:
Života to je strašna tajna,
Da usporedo rodi ista mati
I Abela i Kaina.

1876.

ANĀEOSKA SUZO!

Domovino moja! silno li te volim!
Klečć ispred sudbe samo za te molim,
Da te štedi; jer si kao suza mala
Anđelu u plaču s divnog oka pala.

Pala usred mora narodnih valova,
Što te vazda hoće preplaviti s nova - -
Anđeoska suzo! - kaži se u cijeni,
Od suze u biser brzo se promijeni!

1876.

PROROK

Dalje! Dalje! Nigdje pristaništa
Jadnomu bjeguncu utočišta
Nigdje, a da skloni svoje čelo;
I sve trnje, što po svijetu klije,
Ko da klije, dok se ne urije
U njegovo izmučeno tijelo.

Za njim leti zloba poput pseta,
Te ga goni preko cijelog svijeta,
Lajući i cereć oštre zube;
Pogledaj mu oči, gledaj lice,
Pa ćeš namah pitat nehotice,
Nu rada šta ljudi ga ne ljube?

Evo zato! Prorokom se rodi,
I ko prorok širom svijeta hodi,
Prodičući istinu i pravo,
Laži veli u obraz, da laže,
Zlobu krsti zlobom, đavlu kaže,
Da je paklen sin i da je đavo.

1876.

ŽALOST

Ah ljubav - što je ljubav ova?
Ta ljubav ti je val valova
Iz mora našega života,
Što pod noge se nekim smota,
I jedva da se na njem voze,
Na hridi razbije se proze.

U nade krila voštena su,
Što bliža suncu - slabija su,
Kad mniš u nebo prispjet zvjezdno,
A krilo pukne, pa u bezdno
Strmoglaviš se, ne znaš kako,
U gorke zbilje grozan pako.

Il radost da još tkogođ hvali?
Nu radost jeste cvijetak mali,
Uspijeva svuda pokraj staze,
Sretnici mnogi na nj nagaze,
Al kuda gođer dosad zađoh,
Il pelin ili trnje nađoh.

I sve bih to pregorjet znao,
Al jedno mi je, jedno žao,
Da domovina, sveta mati,
U okovima ljuto pati,
I da je toli tiha, nijema,
Da ne znaš, mrije li - il drijema.

1876.

NA RIJECI

Zora rudi, rijeka šumi,
Iz dalekih strana nosi
Rastrgane bijele vijence
I pred moje noge snosi.

Čiji li su bijeli vijenci?
Bog ih znao! Krasne ruke
Morale ih savijati
S uzdisajem slatke muke.

Vjetar leti iz daljine,
Čujem ječat čarne strune,
Ko da prate ples i igru,
Ko da prate čaše pune.

Vali šume, vjetar huji,
Sad je čuti zvuk zvonova,
Kanda nekog plačuć prate
Samrtnijeh do grobova.

Sve je tiho; nit je strune,
Nit je zvona više čuti,
Rastrgane bijele vijence
Progutali vali ljuti.

1876.

U SUMRAČJU

Mrak se hvata, tiho biva,
Kao da će umrijet svijet,
Nu on samo tiho sniva,
I snijući lik cjeliva
Sunca, kog će sjutra zrijet.

Tamna noći, ogrli me,
Baš mi godi pokoj tvoj,
Miso k zvijezdama uznosi me,
U njih čitam njeno ime,
Pjevajući pjesmu njoj.

1876.

JOŠ JEDAN ČAS

Još jedan čas, još jedan mah,
Da blizu tebe dahnem dah,
Pa onda hodi, kud te volja!
Nad tvojom glavom zvijezde sjale,
Pod tvojom nogom ruže cvale
I sretna polja!

Ko okresani ja ću hrast
Života burom ja ću past
I nitko neće za me znati:
Nad grobom križ i kita cvijeća
Možebit da te poslije sjeća,
Što za te patih - - -

1876.

DRVO LJUBAVI

Visoko vam je drvo ljubav
Ko jablan - više, mnogo više,
Na njegovih se vitih granah
Umjesto ptice zvijezda njiše.

I sunašce i mjesec blijedi
Tek onda cijelim žarom sijeća,
Kad preko lišća toga drva
Na žalostan se svijet osmijeva.

I blago onom, kom je dano
Uživat radost a pod njime:
Je l' slijep? Tad vidi rajske bašte,
Je l' gluh? - On čuje serafime.

1876.

NA SJEVERU IL JUGU?

Što li će biti, bog sam znade!
Gdje li ću zadnje prebolit jade,
Da li u nježnom naručaju,
Ili otuđen u tuđem kraju?

Sve je isto! Grob i raka
Tu je i ondje sasvim jednaka,
Snijeg te zamete na sjeveru bijelom,
Bura te prati gromkim opijelom.

Ah, na jugu, žarkome jugu,
Vitu dobivaš palmu za drugu,
Ona nad tvojim grobom šapuće
Čarobne priče iz Arabije vruće.

I u sjeni paome stare
Vesela svojta karavane
Proroka hvaleć, što je od džina
Spasio blago - od beduina.

Nu čim nojca zemlju uspava,
Evo ti kralja pustare - lava,
I nad grobom, zlatnijeh griva,
Kao spomenik silan počiva!...

1877.

SA PROZORA

Podiže se iza gore
Mjesec licem blijedim,
Pogledom ga punim čežnje
Sa prozora slijedim.

Kao da sam s dobrim starim
Sastao se drugom,
Srca mi se hvata radost,
Rastajem se s tugom.

Spetio je umah mjesec,
Da se smiješim njemu,
Pa on uze šaptat kroz noć
Napolak u drijemu:

"Stari družo, što si mi se
Ustubio tamo,
Ded izadi posred polja,
Da se ogledamo.

Ogledamo, poigramo
Kao nekoć, brate,
Kad si sa mnom znao noćne
Proigrati sate;

Šetajuć se gore, dolje
Baštom pokraj kuće,
Uzdisaje šaljuć meni
Ah, toliko vruće;

Kao da sam mlada moma,
Milovanje tvoje,
Za kim ti se misli hitre
Kao pčele roje.

Lukav bijah, vjerovo ti
Nisam nikad mnogo,
Bacih oči širom svijeta,
Kud sam samo mogao.

Nađoh skoro, što sam htio,
Za čim si uzdiso,
Tankim sam ti umah trakom,
A po stazi piso:

Ne šali se tvoja draga,
Sva je sad u bijesu,
Nogom topće, rukom treska,
Slično bijelom trijesu.

Nekog kune i grozi se,
Čini mi se - tebi,
Što te toli dugo do nje,
Stroge djeve ne bi.

Jedva da si dočitao,
Što sam tebi piso,
Skočio si, letio si
Brz ko smjela miso.

Nisam prešao pedalj neba,
Već si pred nju pao,
Moleći ju, da ti prosti,
Što si toli zao.

Ona, dobra, ne mogla se
Dulje sredit na te,
Pustila je, da joj gladiš
One prame zlate;

Da joj grliš grlo bijelo,
Ljubiš usne rujne,
Sa kojih su ozvanjale
Riječi miloćujne;

Riječi slatke, s kojih mi se
Zarumeni lice,
To sam moro, da ne plačem,
Sklopit trepavice...

Rikard Jorgovanić: Izabrane pjesme

Oj, mjesече, stari družē,
Davno je to bilo,
Da ne reče, mislio bih,
Da mi se je snilo.

Rad bih i sad kao onda
Izašo predá te,
Da provodim s tobom noći
Nepokojne sate.

Al ovako, vidiš... bolan
Da sam srcu do dna,
Da opusti duša nekoć
Svakom nadom rodna.

Potraži mi sada dragu,
Pogledaj ju jače,
Ne srdi se danas na me -
Ona sa mnom plače."

1880.

U TIHOJ DRIJEMAJUĆOJ NOĆI

Tihoj drijemajućoj noći
Obilaze me stare uspomene
Otajstvene i čudne moći.
U tihoj drijemajućoj noći
Otvoraju se rane zacijeljene.

Sve kap po kap iz rana teče
Nabujale životom žarke krvi,
I koli gođer ljuto peče,
Sve kap po kap iz rana teče
Na jad me spominjući prvi.

U duši spominjem se dneva
Zaboravljenih doduše odavna,
Al punih sunčanoga sijeva.
U duši spominjem se dneva
Života radosna i za me slavna.

I tiho, tiho poput daha
Rastvorenoga ružičnoga cvijeta
Došuljala se ovog maha
Sve tiho - tiho poput daha
Žarkovita i nježna ljubav mladih ljeta.

Zlatovlasi se prami viju,
Milosjajne prekriljujući oči,
Drhćuće grudi nježno kriju.
Zlatovlasi se prami viju
I poput zvijezda sjaju modre oči.

A usne rujne dišu strasti
Odavno već u srcu zakopane
O ljubavi i njenoj vlasti.
A usne rujne dišu strasti
Utješljive i slatke poput mane.

Rikard Jorgovanić: Izabrane pjesme

I kako gledam - čisto biće
Razilazi se poput magle, -
U srcu jad pak stari niče.
I kako gledam čisto biće,
Na oči navru suze gorke, nagle.

U tihoj drijemajućoj noći
Obilaze me stare uspomene
Otajstvene i čudne moći.
U tihoj drijemajućoj noći
Otvaraju se rane zacijeljene.

(Vijenac, 12. II 1881)

UMINULI STE...

Uminuli ste, sretni dani,
Ko rosica sa nježna cvijeta,
I tražiti vas, zvat je mani,
Vas izgubljene usred svijeta.

Ah, tko će dozvat ljubav prvu
Na povratak, pod grobom sneću?
Tko cvijeće vratit suhu drvu?
Tko vratit meni prvu sreću?

Ah, ode - ode žarka radost
Ko sunce, kad za gore sjedne,
Tek spomen osta mi na mladost,
I srce pusto, grudi ledne.

(Vijenac, 27. I 1883)

JA SNIVAH...

Ja snivah, da sam glavu sagno
Na bijele vale tvojih grudi,
I ti si mirna, mirna stala,
Da mene ništa ne probudi.

A nisi znala, da ja zirkam
U tajne srca ti dubine:
Ah, sve sam, sve sam tamo zgledo:
Koralje, biser i rubine...

I tamo vidjeh prijestol savit
Od svakojakih krasnih nada
I na njem glave oborene
Mladića žalosna od jada.

Izdajstvo! kriknuh. Tko je smio
U moje carstvo saći? - Time
Ti šapnu tiho: "Šuti, car je,
A Rikard prvi mu je ime."

(Sabrane pjesme 1890)

ISPOD LIPE

Ispod lipe, dan je bio blagi,
Igralo se lijepo dvoje dragih;
Kada im je igre dosta bilo,
U oči si stali gledat milo.
Bože dragi, kad se dugo gleđe,
Umore se one tanke vjeđe,
Klonu dolje, jasne oči skriju,
Te već ne znaš, da l' to zvijezde siju.
Nato dragi usred sjete nujne
Stanu tražit, gdje su usne rujne;
A kad su ih lijepo razaznali,
Još su ljepše - ljubiti se stali!
Al to mila ružica u sjeni
Spazi, te se odmah zarumeni,
Šapne drugoj, neka vidi mala,
Kakvih ljudi sve čine skandala!

(Sabrane pjesme 1890)

USPOMENE

V

Vi modre oči, more ste,
Što tajno krije dražest mnogu,
U vas se topim navijeke,
Utopit nikad se ne mogu.

IX

Krčmaru, vina, vina daj!
Daleko u svijet moram poći,
Uz vino laglji oproštaj,
Zaboravljat je laglje moći.

To vino, vino sam je vrag!
Umjesto da sam u svijet pošo,
U ogrljaj sam njezin drag,
Ta pomislite - natrag došo!

(Sabrane pjesme 1890)

SUZA

Što to plače, što to cvili
Tiho kao vjetra ćuh,
Kao da o zvijezde tračak
Rukom zape bijeli duh.

Samotna je moja suza,
Radosti mi prve dar:
Ona čeka, hoće l' sestru
Dočekati koju bar.

(Sabrane pjesme 1890)

NA PAROBRODU

II

Sad često misao zabludi
Put Poljske nesretne, sred poljana litvinskih,
Čeznutljiva da traži nježne grudi,
Golubinje ti oči i tvoj stas vilinski.

No zalud! Ljuti vjetar dolazi odzgora
I rastrgano donosi mi cvijeće, -
Ja razbirem iz bure rogobora,
Da više oči vidjeti te neće!...

(Sabrane pjesme 1890)

SMRT

Sva je narav već zamukla, nijema,
Leptir kunja, mala ptica drijema,
Bučni potok skrio se pod cvijeće,
Ni on smetat noćnom muku neće.

Što je mene zaboljela glava,
Što mi srce obilazi strava?
Što mi mutno oko roni suze,
Što mi duši tihi pokoj uze?

Nešto šušti, granje se rastvara,
Bijela ruka s granja cvijet obara,
Tužno lice sviće usred tmine,
Kako sviće - svitajući gine.

(Sabrane pjesme 1890)

RJEČNIK

bilina - biljka

fioraja (tal.) - djevojka koja prodaje cvijeće

lijegati se - oriti se, razlijegati se

mamen - zamamljen

milak, gen. **milka** - ljubav

mravlja - mrav

nujan - neveseo, tužan

orologio (tal.) - sat; misli se na posebno konstruirani sat u Tore del orologio u Veneciji na Trgu sv. Marka, u kojemu dvije velike muške figure otkucavaju točno vrijeme

paoma - palma

pôma - palma

pritoman - susretljiv, prijatan

pustara - pustinja

Riva degli Schiavoni (tal.) - Slavenska obala, naziv dijela obale u Veneciji; ime je dobila po Hrvatima

Sala del maggior consiglio (tal.) - Vijećnica Velikog vijeća u mletačkoj Duždevoj palači

seraf (hebr.) - serafin, anđeo najvišeg reda

slatkočujan - koji je sladak i ugodan za slušanje

spetiti - primijetiti, opaziti

ustubiti se - ukočiti se

ABECEDNI POPIS PJESAMA

ANĀEOSKA SUZO! _____	26	NOĆNA ŠETNJA _____	19
DOMOVINI _____	6	ODGOVOR _____	7
DRVO LJUBAVI _____	32	PONOĆ NA PIAZZI SAN MARCO _____	16
FIORAJI _____	14	PROROK _____	27
GONDOLIJERI _____	11	RIVA DEGLI SCHIAVONI _____	12
ISPOD LIPE _____	40	SALA DEL MAGGIOR CONSIGLIO _____	13
JA PUSTIH MISO... _____	25	SA PROZORA _____	34
JA SNIVAH... _____	39	SMRT _____	44
JOŠ JEDAN ČAS _____	31	SPOMINJANJE _____	17
MLETAČKE ELEGIJE _____	11	SUZA _____	42
MOJA PJESMA _____	9	SVETOKRILAC _____	5
MOJOJ PERI _____	21	UMINULI STE... _____	38
MOLBA _____	4	U SJENI PAOME... _____	23
NA GONDOLI _____	15	USPOMENE _____	41
NA PAROBRODU _____	43	U SUMRAČJU _____	30
NA PRAGU _____	18	U TIHOJ DRIJEMA JUĆOJ NOĆI _____	36
NA RIJECI _____	29	ŽALOST _____	28
NA SJEVERU IL JUGU? _____	33		
NI OTKUDA NI KAKO _____	10		
NOĆ _____	8		